

Spis treści

WYKAZ NAJWAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW **11**

WSTĘP **12**

METODOLOGIA **15**

CZŁONKOWIE ZESPOŁU **18**

Nadzór merytoryczny **18**

Eksperti uczestniczący w monitoringach **19**

CZY NIELETNI SĄ POZBAWIANI WOLNOŚCI? **20**

INFORMACJE OGÓLNE

I. Regulacje prawne **25**

1. Standardy międzynarodowe **25**

Standardy Organizacji Narodów Zjednoczonych **25**

A. Konwencja o Prawach Dziecka **25**

B. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania **26**

C. Soft law

Minimalne Standardy Narodów Zjednoczonych Dotyczące Wymiaru Sprawiedliwości dla Nieletnich przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1985 r. (zwane dalej Regułami Pekinскими) **27**

D. Reguły Narodów Zjednoczonych w sprawie ochrony nieletnich pozbawionych wolności (45/113) przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w trakcie 68 sesji ogólnej 14 grudnia 1990 r. (Reguły Hawańskie) **28**

Standardy Rady Europy **30**

A. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności **30**

B. Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu **31**

C. Soft law **31**

Zalecenie CM/Rec (2008)11 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie zasad europejskich dotyczących kar i środków alternatywnych stosowanych wobec sprawców nieletnich **32**

2. Regulacje krajowe **32**

A. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej **32**

B. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich **35**

Nowelizacja ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z 30 sierpnia 2013 r. **36**

Projekt nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z października 2013 r. **41**

II. Postępowanie w sprawach nieletnich **42**

Pojęcie nieletniego w polskim porządku prawnym **42**

Dobro dziecka **42**

Cel postępowania **43**

Demoralizacja **43**

Czyn karalny **43**

Obrona obligatoryjna **43**

Środki wychowawcze i poprawcze **44**

Postępowanie wykonawcze **45**

Placówki dla nieletnich **46**

Statystyka postępowań w sprawach nieletnich **46**

RAPORT Z MONITORINGU PLACÓWEK DLA NIELETNICH

I. Policyjne izby dziecka **44**

Miejsce policyjnych izb dziecka w systemie odpowiedzialności nieletnich **53**

Liczba policyjnych izb dziecka **53**

Wykaz policyjnych izb dziecka **54**

Dane statystyczne **55**

Analiza szczegółowa **59**

Informacje o prawach i obowiązkach **59**

Prawo do składania skarg i wniosków **61**

Prawo do intymności **62**

Prawo do pobytu na świeżym powietrzu **63**

Zapewnienie odpowiedniej odzieży **65**

Zwiększenie ilości konstruktywnych zajęć wychowawczych **67**

Kontakt z rodziną **68**

Prawo do kontaktu z obrońcą **69**

Środki przymusu bezpośredniego **71**

Czas umieszczenia nieletniego w PID **73**

Monitoring wizyjny **74**

Dostęp do naturalnego światła **75**

Warunki bytowe **76**

Rekomendacje **77**

Dobre praktyki **79**

II. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich **81**

Miejsce zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w systemie odpowiedzialności nieletnich **83**

Liczba zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich **83**

Szczegółowe dane statystyczne **84**

Wykaz zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich oraz hosteli	84
Analiza szczegółowa	87
Placówki	87
Wychowankowie	87
Personel	88
Warunki bytowe	88
Higiena osobista	89
Wyżywienie	90
Edukacja	91
Działania resocjalizacyjne	92
Czas wolny	95
Opieka medyczna	97
Kontakty ze środowiskiem zewnętrznym	98
Kontakty z obrońcą	101
Dostęp do posług religijnych	101
Bezpieczeństwo	102
Monitoring	104
Środki przymusu bezpośredniego	105
Środki dyscyplinarne	105
Stosowanie izby przejściowej	106
Skargi i wnioski	108
Informacje o prawach i obowiązkach	109
Budżet placówki	110
Inne dostrzeżone problemy	110
Podsumowanie	112
Rekomendacje	113
Dobre praktyki	115
III. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze	117
Miejsce młodzieżowych ośrodków wychowawczych w systemie odpowiedzialności nieletnich	119
Młodzieżowe ośrodki wychowawcze w statystyce	119
Lista młodzieżowych ośrodków wychowawczych z podziałem na województwa i typy placówek	121
Analiza szczegółowa	126
Placówki wizytowane w ramach projektu	126
Wychowankowie	127
Personel	128
Warunki bytowe	129
Higiena osobista	129
Wyżywienie	130
Edukacja	130

Działania wychowawczo-resocjalizacyjne **132**
Czas wolny **136**
Opieka medyczna **137**
Kontakty ze środowiskiem zewnętrznym **138**
Kontakty z obrońcą **141**
Dostęp do usług religijnych **141**
Bezpieczeństwo **142**
Monitoring wizyjny **144**
Środki przymusu bezpośredniego **144**
Środki dyscyplinarne **145**
Skargi i wnioski **147**
Informacja o prawach i obowiązkach **148**
Budżet placówek **148**
Rekomendacje **150**
Dobre praktyki **153**